

Onderwerp

Belastingdifferentiatie rioolheffing 2.1

Beslispunten

De raad besluit om vanaf 1 januari 2020 de rioolheffing te differentiëren en te splitsen in:

1. een **eigenarenheffing voor hemelwater** met één vast tarief voor zowel woningen als niet-woningen exclusief objecten die geen hemelwater lozen op het afvalwaterriool/gemengd riool.
2. een **gebruikersheffing voor afvalwater** met één vast tarief voor woningen en een op waterverbruik gebaseerd gestaffeld tarief voor niet-woningen.

De raad besluit verder tot:

3. het verwerken van de financiële gevolgen van bovenstaande punten in de begroting (wijzigingsnummer 180100).

Samenvatting

De gemeente Son en Breugel heeft ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. Als gemeentelijke organisatie wegen we in onze ontwikkelingsplannen klimaataspecten integraal en gelijkwaardig af. De raad heeft besloten dat we in 2030 een klimaatbestendige leefomgeving gerealiseerd willen hebben. Daaronder verstaan we dat de 'openbare' ruimte veerkrachtig genoeg is ingericht, zodat hitte, droogte en wateroverlast niet leiden tot grote schades en gevaar voor de volksgezondheid. Dit kan alleen samen met het bedrijfsleven en inwoners gerealiseerd worden, wat een gezamenlijke inspanningsverplichting oplevert.

Met een afkoppelsubsidie en door belastingdifferentiatie worden inwoners en bedrijven gestimuleerd om hemelwater op eigen terrein te verwerken. Door het afkoppelen krijgen inwoners inzicht in en regie op de rioolverwerkingskosten. Hemelwater op eigen terrein verwerken draagt ook bij aan bewustwording van de uitdagingen waarvoor we staan en draagt bij aan het behalen van onze duurzaamheidsdoelstellingen.

Door het afkoppelen zijn er veel minder (rioolverzwarings)investeringen aan het riool nodig in de nabije toekomst. Doordat de gemeenteraad jaarlijks de tarieven kan aanpassen (tot maximaal 100% kostendekkendheid) is een eventueel financieel risico beheersbaar.

Inleiding

In het Gemeentelijk Rioleringsplan (hierna: GRP) 2016-2022 is de gemeentelijke visie op het afkoppelen van hemelwater geformuleerd. In dit plan wordt beschreven hoe de gemeente Son en Breugel de milieuschade door wateroverlast en droogte wil beperken. Het (stimuleren) tot gescheiden afkoppelen van regen- en afvalwater is een van de middelen om deze doelstelling te bereiken. Er zijn 3 mogelijkheden om deze doelstelling te realiseren:

1. Dwingen: inwoners verplicht laten afkoppelen door middel van een gebiedsaanwijzingsbesluit door het college;
2. Overnemen: het gemengde rioolstelsel ombouwen naar een gescheiden stelsel;
3. Stimuleren: afkoppelen stimuleren met een subsidie en fiscale prikkel (differentiatie)

Deze opties zijn met de commissie besproken en daarbij werden optie 1 en 2 als onwenselijk ervaren. Bij optie 1 worden bewoners niet gestimuleerd maar wel geconfronteerd met hoge kosten. Optie 2 staat in het GRP opgenomen als langetermijnmaatregel, om het rioolstelsel tijdig volledig om te bouwen zijn op korte termijn grote investeringen nodig. Bovendien strookt dit signaal, namelijk dat de overheid volledig verantwoordelijk is voor het opvangen van de gevolgen van de klimaatverandering, niet met de doelstelling van onze visie in “Klimaatbestendig Son en Breugel 2030”.

Met optie 3 stimuleren we inwoners ons te helpen onze doelstelling te behalen. Door het beschikbaar stellen van een subsidie voor afkoppelen en door een (10 jaarlijkse) korting op hun rioolheffing. Zo treedt een win-win situatie op. Optie 3 (gedifferentieerde rioolheffing) is de snelste en (voor alle partijen) financieel meest aantrekkelijke optie, die uiteindelijk tot het beste maatschappelijke resultaat zal leiden.

Wettelijk is het een verplichting om hemelwater op eigen terrein te verwerken. Het voorliggende voorstel is om dit nu ook te bewerkstelligen is hiermee in lijn met het wettelijk kader. De zorgplicht voor hemelwater verplicht wettelijk tot het bieden van een afvoermogelijkheid voor hemelwater, maar pas als de perceeleigenaar niet zelf het hemelwater van eigen terrein kan verwerken.

Dit voorstel is tot stand gekomen in overleg met de (belangen)organisaties Rioned, Vereniging Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG), Waterschap De Dommel en de Greendeal Groene daken. De bijgevoegde conceptverordening voor de gedifferentieerde rioolheffing is in samenwerking met juristen en beleidsmedewerkers van de VNG geschreven.

Eerdere besluitvorming

Op 28 februari 2018 heeft de commissie Algemene zaken zich uitgesproken om de belastingdifferentiatie rioolheffing verder uit te werken. Zie hiervoor bijlage 17.14992 “Belastingdifferentiatie rioolheffing”. Aan de commissie waren een drietal scenario’s voorgelegd. De keuze is gemaakt om het scenario rioolheffing met een vast tarief voor afvalwater (voor woningen) en één vast tarief (voor zowel woningen als niet-woningen) voor hemelwater verder uit te werken. Dat is scenario 3 uit de inleiding.

Op 2 november 2017 heeft uw gemeenteraad het plan 'Klimaatbestendig Son en Breugel 2030' vastgesteld. In dit plan is een visie gevormd met stappen om te komen tot een klimaatbestendige omgeving.

Onder een klimaatbestendig Son en Breugel verstaan we dat de ‘openbare’ ruimte van Son en Breugel veerkrachtig genoeg is ingericht, zodat de veranderingen in hitte, droogte en wateroverlast niet leiden tot grote schades en onnodig gevaar voor de volksgezondheid. Als gemeente alleen kunnen we deze doelstelling niet realiseren, deze doelstelling moeten we gezamenlijk realiseren met de samenleving van bedrijfsleven en inwoners. Daarnaast willen we in 2020 een gemeentelijke organisatie zijn die de klimaataspecten droogte, wateroverlast en hitte integraal in al zijn ontwikkelingsplannen gelijkwaardig afweegt.

Bovenstaande visie/doelstelling vergt een nieuwe aanpak. Om de doelstelling gezamenlijk te realiseren is het belangrijk om het onderwerp op de kaart te zetten en betrokkenheid te creëren bij bedrijfsleven en inwoners.

Hoe kunnen we het bedrijfsleven en inwoners meer betrekken bij onze gezamenlijke doelstellingen op het gebied van een klimaatbestendige omgeving?

Op 22 juni 2017 heeft uw gemeenteraad de Subsidieverordening “Afkoppelen hemelwater” aangenomen. Met een subsidie stimuleren we inwoners en bedrijven om hemelwater op eigen terrein te

verwerken. Door het afkoppelen bespaart een inwoner op de kosten voor de verwerking van hemelwater. Circa 60 tot 70% van het verhard oppervlak in het stedelijk gebied ligt op particulier terrein. Hemelwater op eigen terrein verwerken draagt bij aan onze doelstelling om wateroverlast in de toekomst te voorkomen.

Naast de al bestaande éénmalige afkoppelsubsidie willen we inwoners en bedrijven belonen voor het realiseren van de gezamenlijke doelstelling.

Op de huidige aanslag rioolheffing maken we geen onderscheid in afvalwater en hemelwater. Door deze waterstromen op de jaarlijkse aanslag rioolheffing te splitsen wordt inzichtelijk gemaakt dat er kosten met de verwerking van hemelwater zijn gemoeid en welke besparing de inwoner kan behalen door te investeren in het afkoppelen.

In de commissie van 10 oktober 2018 heeft u gesproken over een eerder voorstel tot belastingdifferentiatie. In deze vergadering heeft u een aantal vragen en opmerkingen geplaatst die we voor u verwerkt hebben in dit voorstel.

- Voor de verbetering van de leesbaarheid zijn een samenvatting en een nieuwe inleiding toegevoegd.
- Argument 1.5 is toegevoegd om de noodzaak van dit voorstel, aanvullend op de afkoppelsubsidie, te onderstrepen.
- We hebben inzicht verschaft in dit voorstel over lastig af te koppelen objecten en het maatwerk is apart omschreven (kanttekening 1.3).
- Kanttekening 1.6 “gelijkheidsbeginsel” is met hulp van de VNG herschreven om dit onderwerp duidelijker in beeld te brengen.
- Kanttekening 1.7 “afkoppelen voorzijde” is toegevoegd om het verschil met de afkoppelsubsidie toe te lichten.
- De grafiek (afbeelding 1) is aangepast en geeft nu ook de benodigde investering voor scenario 2 weer.
- De tariefontwikkeling is opgenomen voor scenario 2 en scenario 3 in afbeelding 2.
- Het financieel risico voor de organisatie is in beeld gebracht en specifiek benoemd onder “wat mag het kosten”.
- De communicatieparagraaf is uitgebreid. Tevens is de hulp in de vorm van een afkoppelcoach toegevoegd.

Wat willen we bereiken

Met een financiële prikkel in de vorm van belastingdifferentiatie willen we inwoners bewust maken van onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen en eigen regie geven op hun afvalstoffenheffing. De doelstelling is om 100% van de objecten in onze gemeente voor de afvoer van hemelwater af te koppelen om zo grote vervangingsinvesteringen aan het riool in de toekomst te voorkomen.

Argumenten

1.1 Nu grootschalig afkoppelen voorkomt grote investeringen in de toekomst.

Het splitsen van de rioolheffing zorgt ervoor dat er in de toekomst minder investeringen hoeven te worden uitgevoerd. Wanneer alle eigenaren afkoppelen volstaat instandhouding (onderhoud, reparatie, renovatie) van het huidig rioolstelsel en is verzwaaring van het riool niet nodig. Wanneer niet of onvoldoende objecten afgekoppeld worden moet er in de gehele gemeente een gescheiden rioolstelsel aangelegd worden. De kosten hiervan worden geschat op € 42.500.000,-. De kosten om 6.000 objecten met de voorzijde aan te sluiten op dit gescheiden rioolstelsel worden geschat op € 3.100.000,-. Door tijdig ingrijpen en het afkoppelen van hemelwater te stimuleren voorkomen we kosten en tariefstijgingen in de toekomst.

1.2 Door het invoeren van een eigenarenheffing komt het voordeel te liggen bij degene die de investering doet voor het ontkoppelen.

De exacte kosten voor de verwerking van hemelwater zijn lastig in beeld te brengen omdat een deel van de kosten op zowel afval- als hemelwater betrekking heeft. Het voorstel is om het tarief voor hemelwater op € 50,- te stellen om het financieel aantrekkelijk te maken voor eigenaren om af te koppelen. Door het tarief voor ontkoppelde objecten te verlagen stellen we de degene die de investering doet (eigenaren) een financieel voordeel in het vooruitzicht.

Eigenaren die afkoppelen krijgen € 50,- korting op de rioolheffing. Eigenaren kunnen hiermee zelf sturen op de kosten van de rioolheffing.

1.3 Aanpassing is een middel om vastgestelde doelstellingen te behalen.

In de periode 2016-2017 zijn door uw gemeenteraad het Gemeentelijk rioleringsplan 2016-2022; De subsidieverordening afkoppelen hemelwater en de rapportage “Klimaatbestendig Son en Breugel 2030” vastgesteld. In deze beleidsstukken zijn ambities uitgesproken die we alleen gezamenlijk met de samenleving kunnen realiseren. Door het afvoeren van hemelwater op eigen terrein voorkomen we uitdroging van de gronden en komt het hemelwater ten goede van onze grondwaterstand. Het differentiëren van de rioolheffing is een goed middel om de samenleving te betrekken bij en verantwoordelijkheid te geven voor deze ambities.

Wanneer eigenaren zelf afkoppelen kunnen we de klimaatdoelstellingen binnen het GRP halen. Het aanleggen van een gescheiden rioolstelsel kan pas in een nieuw GRP (2023 – 2030) uitgewerkt worden. In dat geval is er een extra periode van 7 jaar nodig om de klimaatdoelstellingen te bereiken.

1.4 Het differentiëren van de rioolheffing kan een structurele en substantiële bijdrage leveren aan het verduurzamen van de waterketen en de verduurzamingsopgave van ons en onze ketenpartner Waterschap de Dommel.

Door samen met Waterschap De Dommel te werken aan een gedifferentieerde rioolheffing werken we mee aan onze duurzaamheidsdoelstellingen en die van het Waterschap De Dommel. Het verduurzamen van de waterketen ontstaat door het ontvlechten van de hemelwater- en afvalwaterketen, bijvoorbeeld doordat er minder hemelwater naar de waterzuiveringsinstallatie gaat. Het differentiëren van rioolheffing kan een structurele en substantiële bijdrage leveren in het bereiken van deze verduurzaming.

1.5 De afkoppelsubsidie alleen is niet genoeg.

Op 22 juni 2017 heeft uw gemeenteraad de Subsidieverordening “Afkoppelen hemelwater” aangenomen. Bij vaststelling van de Subsidieverordening was de verwachting dat er 125 objecten per jaar afgekoppeld worden. In de afgelopen 16 maanden zijn er slechts 18 objecten afgekoppeld. Hieruit concluderen wij dat de subsidie alleen niet genoeg inwoners bereikt en stimuleert om af te koppelen. Door de rioolheffing te differentiëren en het afkoppelen te fiscaliseren bereiken we gegarandeerd alle eigenaren van objecten in onze gemeente. Iedereen komt immers via de belastingaanslag in aanraking met de gedifferentieerde rioolheffing. De jaarlijkse korting van € 50,- zorgt daarbij voor een extra stimulans die afkoppelen nog interessanter maakt.

2.1 Gebruikers van woningen betalen alleen voor het door hen geproduceerde afvalwater.

Gebruikers betalen een vast tarief voor het verwerken van het gebruikte afvalwater. Dit maakt het voor inwoners beter inzichtelijk wat de kosten voor het verduurzamen van de waterketen zijn en welke invloed zij hierop kunnen uitoefenen.

2.2 Waterverbruik als grondslag doet meer recht aan de werkelijke situatie bij niet-woningen.

Het waterverbruik bij niet-woningen loopt sterk uiteen. Om aan het waterverbruik en de onderlinge verschillen recht te doen stellen we voor bij de niet-woningen de huidige werkwijze, met een staffel voor grootverbruik, te handhaven.

Kanttekeningen

1.1 Kwijtschelding

Kwijtschelding voor eigenarenbelastingen komt in de praktijk niet voor. Hierdoor zal er op de heffing van hemelwater naar verwachting niets kwijtgescholden worden. Voor gebruikersbelastingen is kwijtschelding wel mogelijk. Door de lagere rioolheffing voor gebruikers zal het totale bedrag dat kwijtgescholden wordt lager zijn. Eigenaren van particulier verhuurde woningen kunnen de rioolheffing doorberekenen aan de gebruiker waardoor er lastenverzwaring optreedt wanneer deze gebruiker recht heeft op kwijtschelding. We verwachten dat het hier om een beperkt aantal inwoners gaat omdat de particuliere verhuursector (maandhuur hoger dan € 710,68) ondervertegenwoordigd is in de kwijtscheldingsdoelgroep.

1.2 Woningbouwcorporaties

Bij sociale huurwoningen waar het puntensysteem geldt kunnen deze kosten niet worden doorbelast. In deze gevallen betreft het een lastenverzwaring voor de woningbouwcorporaties. Deze lastenverzwaring is een stimulans om af te koppelen. Woningbouwcorporaties beheren circa 15% van het woningareaal in Son en Breugel. Woonstichting 'thuis heeft het grootste aandeel woningen in Son en Breugel en is als corporatie vooruitstrevend op het gebied van duurzaamheid. Zo heeft men in 2018 de Duurzaam bouwen Award 2018 gewonnen. Uit gesprekken met woonstichting 'thuis komt naar voren dat duurzame hemelwaterafvoer op dit moment niet in hun plannen voorkomt. Door dit voorstel komt het verduurzamen van de hemelwaterafvoer wel op de (onderzoeks-)agenda te staan.

1.3 Maatwerk

Niet alle objecten kunnen even gemakkelijk afkoppelen. Zo is er een klein aantal objecten (minder dan 10%) dat direct grenst aan de openbare weg/ruimte. Deze objecten hebben geen mogelijkheid om aan de voorzijde het water af te koppelen. Ook zijn er objecten waar de regenpijp lastig toegankelijk is. Voor deze gevallen kan de eigenaar samen met de gemeente naar een maatwerkoplossing zoeken (de gemeente kan bijvoorbeeld grond in bruikleen geven voor berging hemelwater). Naast informatie met praktische tips voor afkoppelen wordt een afkoppelcoach aangesteld om inwoners te adviseren over het afkoppelen.

Wanneer er écht geen mogelijkheid is om een gedeelte af te koppelen, wordt dat gedeelte buiten beschouwing gelaten in de beoordeling of het object als afgekoppeld geldt. Dit kan geregeld worden met artikel 13 (nadere regels door het college) van de bijgevoegde verordening.

1.4 Kleine losstaande objecten (bijv. garageboxen en transformatorhuisjes e.d.)

Het voorstel is om een vrijstelling op te nemen voor losstaande objecten onder de 20m². Deze vrijstelling betreft dan voornamelijk de losse garageboxen en transformatorhuisjes e.d. Het gaat in onze gemeente om ongeveer 350 objecten. Deze objecten worden nu niet in de heffing betrokken, in dat opzicht verandert er niets aan de huidige situatie. Het betreft een beperkt aantal objecten en een klein oppervlak, waardoor er weinig hemelwater vanaf deze objecten wordt afgevoerd. Deze vrijstelling zorgt er voor dat de administratieve lasten beperkt blijven en de belastingheffing effectief en uitvoerbaar blijft.

1.5 Kosten Rioolstelsel

Alle kosten van het huidige rioolstelsel zijn meegenomen in dit voorstel. Alleen als het afkoppelen sneller gaat dan verwacht heeft dit gevolgen voor de inkomsten van de rioolheffing. Door het variabele tarief (de afvalwaterheffing voor gebruikers) aan te passen kan de rioolheffing 100% kosten-

dekkend blijven. Bij een onveranderd tarief is er een theoretisch risico voor de gemeente, dit wordt later in dit voorstel nader uitgewerkt in het onderdeel “financieel risico voor de organisatie” onder wat mag het kosten.

1.6 Gelijkheidsbeginsel

Doordat in delen van onze gemeenten een gescheiden riool is aangelegd en er aan nieuwbouw duurzaamheidseisen worden gesteld hoeven sommige inwoners minder inspanning te leveren om hun woning af te koppelen. Dit kan de indruk van ongelijkheid geven. Voor deze kwestie is advies ingeroepen bij de VNG. De VNG geeft aan dat het gelijkheidsbeginsel met deze heffing niet geschonden wordt. Zij wijst hierbij op staande jurisprudentie die stelt dat gemeenten met een zekere ruwheid tarieven en heffingsmaatstaven mogen vaststellen. Daarnaast zijn de situaties (nieuwbouw, gedeeltelijk afgekoppeld, geheel afgekoppeld en niet afgekoppeld) verschillende gevallen. De verschillen in inspanning passen volgens de VNG binnen de wet en eerdere uitspraken van de hoge raad. De rechtvaardiging voor deze heffing zit in het kostenveroorzakingsbeginsel en het gevoerde beleid in casu. De maatregelen op privéterrein betekenen dat er minder voorzieningen nodig zijn in de publieke ruimte.

1.7 Afkoppelen voorzijde

Om te voldoen aan de voorwaarden voor de afkoppelsubsidie hoeven inwoners alleen de zij- en achterkant van het object af te koppelen. Hierbij is er vanuit gegaan dat de gemeente in de toekomst de voorkant afkoppelt. Om juridisch gedekt te zijn is in de Verordening rioolheffing echter een sluitende definitie noodzakelijk. Om in een eventuele rechtszaak een discussie te voorkomen over wat een voor- of zijkant van een woning is, is in de bijgevoegde conceptverordening gekozen voor een andere definitie. In de verordening en dit voorstel is een object pas afgekoppeld als er geen hemelwater wordt geloosd op het afvalwater- en gemengd riool. Deze strengere definitie zorgt ervoor dat inwoners een grotere inspanning moeten verrichten om ook in aanmerking te komen voor de korting.

2.1 Waterverbruik

Door de gebruikersheffing voor woningen toe te passen kijken we niet meer naar het waterverbruik. Dit lijkt tegenstrijdig met onze doelstellingen. Afvalwater is echter relatief gezien maar een klein deel van het totaal afgevoerde water, het merendeel van het afgevoerde water is hemelwater. In het huidige systeem bestaat een staffel van 500 m³. In het nieuwe systeem komt deze staffel voor woningen te vervallen. In de praktijk kwamen er slechts enkele woningen boven deze staffel uit, waardoor er eigenlijk al sprake is van een vast tarief. Daarbij zorgt één vast tarief voor lagere administratieve lasten en effectievere uitvoer. Bij niet-woningen blijft de staffel gehandhaafd.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Afvalwater

Het hanteren van een vast tarief heeft het voordeel dat de inningskosten op een aanvaardbaar niveau blijven. Verder zijn er met het aanpassen van het afvalwaterdeel van de rioolheffing geen beleidsdoelstellingen te bereiken, zoals deze gelden voor het hemelwaterdeel van de rioolheffing. De voorkeur gaat dan ook uit naar een heffing met één vast tarief voor het afvalwater.

Bij dit scenario verandert er ten opzichte van de bestaande situatie weinig voor zowel de woningen als de niet-woningen. Nagenoeg alle woningen vallen in de huidige situatie in de eerste categorie (tot 500 m³), wat feitelijk op een vast tarief neerkomt.

Door het invoeren van een gedifferentieerde rioolheffing nemen de administratieve lasten toe. Door voor de gebruikersheffing voor woningen uit te gaan van één vast tarief beperken we de administratieve lasten.

Voor niet-woningen blijft de grondslag (waterverbruik) hetzelfde. De reden voor het hanteren van het waterverbruik als grondslag is dat er bij de niet-woningen sprake is van grote verschillen in waterverbruik/lozing van afvalwater (denk bijvoorbeeld aan het verschil in waterverbruik tussen een winkel en een groot productiebedrijf).

2. Hemelwater

Het voorstel is om te werken met één vast tarief: € 50,-. Objecten die geen hemelwater lozen op het afvalwaterriool of gemengd riool, maar het op eigen perceel verwerken, betrekken we niet in de heffing. Wanneer een inwoner het hemelwater op andermans perceel (bijvoorbeeld een sloot, de Dommel of grasland) wil verwerken wordt er met de bevoegde instanties (waterschap, gemeente, e.d.) gezocht naar mogelijkheden. Wanneer er een gescheiden riool in de grond ligt wat het hemelwater afvoert via een hemelwaterriool beschouwen we deze objecten als afgekoppeld.

Voor hemelwater stellen we een eigenarenheffing voor gekoppeld aan de onroerende zaak. De eigenaar van een onroerende zaak zal de benodigde investeringen voor het afkoppelen doen. Het is aannemelijk dat een huurder geen investeringen doet aan een object waar hij of zij geen eigenaar van is. Het lijkt ons daarom juist als de beloning (een lager tarief) ook bij de eigenaar ligt. De korting van € 50,-, samen met de afkoppelsubsidie van € 300,-, is niet bedoeld om de inwoners kosteloos te stellen, maar als tegemoetkoming en stimulans voor het afkoppelen. Bij het vaststellen van het subsidie bedrag op € 300,- was de verwachting dat dit bedrag voor de meeste objecten voldoet. Daar komt nu € 50,- belastingvoordeel per jaar bij.

Procedure

We stellen voor dat de eigenarenheffing uitgaat van een peildatum (tijdstipbelasting), van 1 januari zoals bij de onroerendezaakbelastingen (OZB). Mutaties in de eigendomssituatie of grondslag (wel/niet afgekoppeld) worden tussentijds wel verwerkt maar leiden niet tot aanpassing van de belastingaanslagen binnen het belastingjaar. Dit voorstel doen we om de heffing administratief uitvoerbaar te houden. Wanneer uitgegaan wordt van de actuele situatie (tijdvakbelasting) zou dit leiden tot extra (nieuwe) aanslagen en terugbetalingen (op de oude aanslagen).

Om de heffing uit te voeren op basis van deze grondslag zal voor ieder object (eigendom) bijgehouden en gecontroleerd moeten worden of een object wel of niet ontkoppeld is. De informatie of een object is aangesloten op het hemelwaterriool is bekend bij de gemeente.

Eén keer per jaar kan men zich aanmelden (voor 1 december) voor het daaropvolgende jaar. In december vinden controles en mutaties plaats. In december wordt bij alle aanmeldingen gecontroleerd of het object correct is afgekoppeld.

Randvoorwaarden

1. 10 jaar

We willen het eigenarendeel vaststellen op € 50,- per jaar voor een transitieperiode van 10 jaar (tot en met 2029). Daardoor heeft iemand die snel afkoppelt zeker 10 jaar een financieel voordeel, wat de investering interessanter maakt. Gevolg hiervan is dat mensen die snel afkoppelen een groter voordeel hebben. Na de periode van 10 jaar wordt er geëvalueerd en een nieuw plan gemaakt.

2. Eén verordening

Op dit moment is er één verordening rioolheffing. Het is juridisch mogelijk om binnen deze verordening een uitsplitsing te maken naar eigenaren en gebruikers. Door met één verordening te blijven werken blijft de rioolheffing met het oog op kostendekkendheid één geheel. De conceptverordening rioolheffing is in samenwerking met de VNG opgesteld en als bijlage aan dit voorstel toegevoegd.

3. Controles

Om misbruik van het afkoppelvoordeel te voorkomen achten wij handhaving en 100% controle noodzakelijk. Door gebruik te maken van een extern bureau is het mogelijk om alle aanmeldingen te controleren. De kosten voor een controle ter plaatse zijn naar schatting € 25,- per adres.

4. Communicatie

De invoering van belastingdifferentiatie vraagt om een intensieve communicatiecampagne om inwoners uit te leggen en te stimuleren voor 1 januari 2020 af te koppelen. In 2019 gaan we, als onderdeel van de duurzaamheidscampagne 'Son en Breugel, Wat we doen is groen', op meerdere momenten en manieren aandacht besteden aan het afkoppelen van hemelwater. De al eerder aan u vertoonde animatiefilm kan direct na besluitvorming worden verspreid via sociale media en is de aftrap van deze campagne. Ook bij de belastingaanslag van 2019 zullen we de verandering alvast aankondigen.

In het 1^e kwartaal 2019 worden met een huis-aan-huis folder de doelstellingen en mogelijkheden tot afkoppelen toegelicht. De folder verwijst naar de website, die wordt aangevuld met uitleg en inspiratie over hoe afgekoppeld kan worden. Op basis van het woningtype (vrijstaand, halfvrijstaand ed) worden bewoners geïnformeerd middels voorbeelden hoe ze zelf het hemelwater op eigen terrein kunnen verwerken. Verderop in het jaar zullen we door middel van posters, video's en social media, aan inwoners zelf of via onze partners (zoals Waterschap en Rioned) handreikingen en uitleg blijven geven over de duurzaamheidsdoelstellingen en afkoppelmogelijkheden.

Met samenwerkingspartners zullen we gedurende het jaar inspiratiesessies organiseren voor (groepen) inwoners. Hoe dichterbij huis, hoe meer inwoners zich betrokken voelen.

Inwoners die moeite hebben met afkoppelen of daarbij praktische vragen hebben kunnen terecht bij de afkoppelcoach (zie ook paragraaf 1.3 maatwerk).

5. Planning

Na vaststelling in de gemeenteraad van 7 februari 2019 kan de belastingdifferentiatie per 1 januari 2020 worden geïmplementeerd.

Wat mag het kosten

In onderstaande tekst zijn de bedragen weergegeven als de belastingdifferentiatie vanaf 1 januari 2019 zou ingaan. De bedragen voor 2020 kunnen op dit moment nog niet worden weergegeven. De tabel hieronder geeft de tarieven voor de rioolheffing in de regio weer. Ook met het nieuwe tarief (2019) blijven de kosten voor afgekoppelde (€ 128,86) én niet afgekoppelde objecten (€ 178,86) onder het gemiddelde tarief van 2018 (€ 185,21).

Tarieven 2018	Son en Breugel	Nuenen	Eindhoven	Best	Geldrop-Mierlo	Laarbeek
Rioolheffing	€ 150,-	€ 244,-	€ 199,-	€ 165,24	€ 174,60	€ 178,44

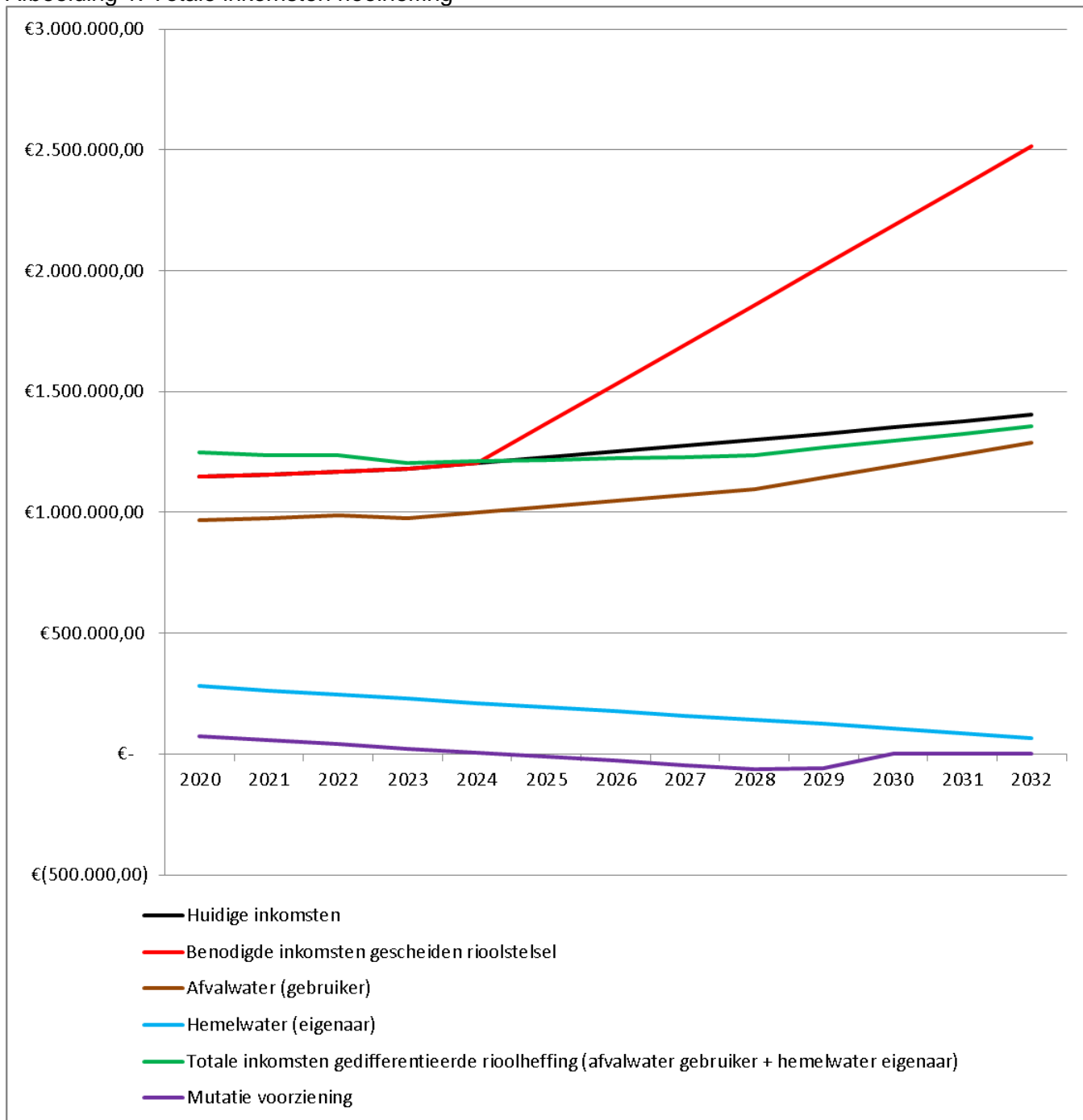
Bij de berekeningen en de grafiek hieronder zijn we uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- De rioolheffing blijft een gesloten exploitatie, er komt geen bijdrage vanuit de algemene dienst. Het is echter aan de gemeenteraad om jaarlijks nieuwe tarieven vast te stellen, waarbij er ook voor gekozen kan worden om niet volledig kostendekkend te zijn.
- Uitgangspunt van de rioolheffing is 100% kostendekkendheid, de kosten van dit voorstel worden gedekt uit de inkomsten van de rioolheffing.
- We gaan uit van een totaal areaal van 7.500 aansluitingen die elk eenzelfde aanslag ontvangen (ofwel geen onderscheid tussen groot en klein verbruikers).

- De eigenarenheffing voor de afvoer van hemelwater wordt gefixeerd op € 50,- voor een periode van 10 jaar. De gebruikersheffing voor de afvoer van afvalwater fluctueert wel.
- Het tarief voor 2019 is € 153,-.
- Afgekoppelde objecten betalen alleen de gebruikersheffing voor afvalwater en geen eigenarenheffing voor hemelwater.
- Op dit moment zijn er naar schatting 1.500 objecten afgekoppeld, dit is inclusief de objecten die zijn aangesloten op het hemelwaterriool.
- Het aantal afgekoppelde objecten over 10 jaar wordt geschat op 5.000 (2/3de), waarbij we uitgaan van een lineaire ontwikkeling (gedurende 9 jaar koppelen er 389 objecten per jaar af).
- Door middel van een voorziening egaliseren we de lasten over de jaren. Het vormen van de egalisatievoorziening is opgenomen in het voorgestelde tarief, de extra inkomsten storten we in de voorziening riool. Naarmate er meer objecten afgekoppeld zijn dekken we de lagere inkomsten uit deze voorziening. Door te werken met een egalisatievoorziening dempen we de stijging van het tarief en voorkomen we ongewenste tariefschommelingen. Alleen bij een hoger tempo van afkoppelen of grotere aantallen zal de voorziening ontoereikend zijn om de lagere inkomsten op te vangen.

Abbeelding 1: Totale inkomsten rioolheffing

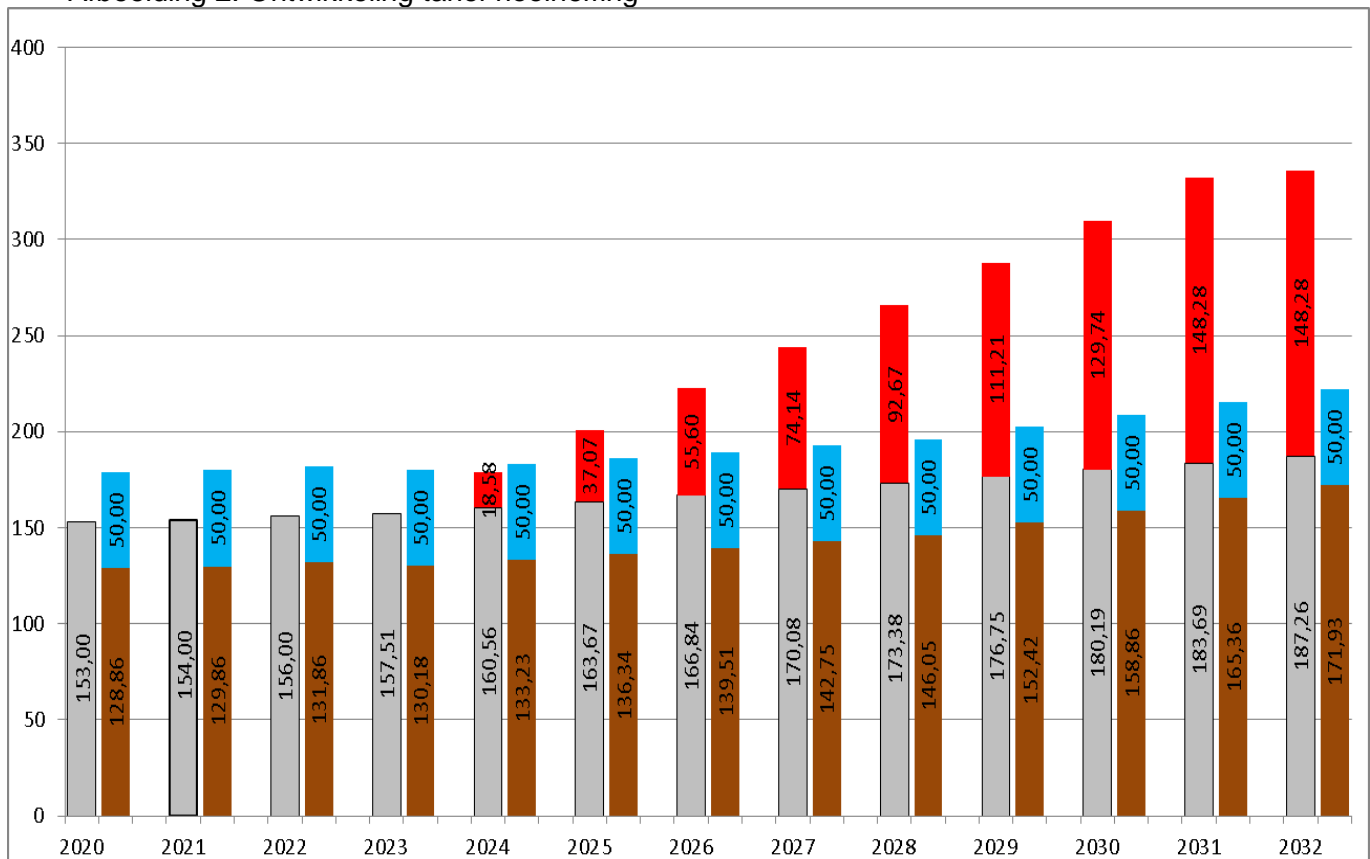
In bovenstaande grafiek is te zien wat het effect is van een egalisatie door middel van een voorziening. Bij deze systematiek zullen de lasten voor de aangesloten gebruikers in het begin stijgen, waarmee een voorziening wordt opgebouwd. Naarmate er meer objecten zijn afgekoppeld wordt er aan deze voorziening onttrokken om de tarieven te egaliseren. In bovenstaande grafiek is te zien dat er vanaf 2024 (wanneer er tussen de 3.000 en 3.500 objecten zijn afgekoppeld) een omslagpunt is, waarna er aan de voorziening onttrokken wordt.

De zwarte lijn geeft de prognoses van het huidige GRP weer. Hierin is al een stijgende lijn waarneembaar als gevolg van autonome kostenontwikkelingen en het leegraken van de voorziening ri-

ool. In deze grafieken zijn tarief-/inkomstenstijgingen als gevolg van de jaarlijkse indexering nog niet meegenomen.

De rode lijn geeft de totale benodigde inkomsten weer om de investering voor het volledig gescheiden rioolstelsel te dekken. In de huidige berekening zijn we er van uitgegaan dat pas in 2023 hiermee begonnen kan worden, waardoor de lasten vanaf 2024 in het tarief verwerkt worden.

Afbeelding 2: Ontwikkeling tarief rioolheffing

Bovenstaande grafiek geeft een beeld van de tariefsontwikkeling in de nabije toekomst. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de jaarlijkse indexering, alleen met autonome kostenstijgingen.

De bruin/blauwe kolom geeft de ontwikkeling van het tarief in dit voorstel weer.

De grijze kolom is de tariefontwikkeling in de huidige berekeningen van het GRP wanneer er niets verandert. Het rode blok geeft de tariefstijging aan als er voor gekozen wordt dat de gemeente de afkoppelopgave voor zijn rekening neemt. In dit scenario is ervan uitgegaan dat naast het gemengd riool een hemelwaterriool wordt aangelegd, zodat een gescheiden stelsel ontstaat.

Financieel risico voor de organisatie

In de commissievergadering van 10 oktober is de vraag gesteld: wat als iedereen meteen afkoppelt?

Op dit moment zijn 6.000 objecten nog niet afgekoppeld. Het netto te behalen voordeel voor het afkoppelen van een object is € 50,-. Wanneer in de loop van 2019 alle 6.000 niet-afgekoppelde objecten afkoppelen is het potentiële nadeel voor de gemeente $6.000 * € 50,- = € 300.000,-$ in 2020. In de jaren daarna neemt dit bedrag af omdat het uitgangspunt van dit voorstel is dat 5.000 van de 7.500 objecten (geleidelijk) worden afgekoppeld. In 2029 is het resterende potentiële nadeel nog

€125.000,-. Wanneer alle objecten in 2019 worden afgekoppeld gaat het afkoppelen sneller dan verwacht en koppelen er 2.500 woningen meer af dan verwacht. Bij een onveranderd tarief van het afvalwater is het nadeel in de gehele 10 jaarsperiode afgerond € 2.100.000,-.

De kans dat alle objecten in de gemeente direct worden afgekoppeld is echter nihil. Bovendien kan de gemeenteraad er zelf voor kiezen om het tarief voor afvalwater aan te passen. Wanneer de gemeente vasthoudt aan een 100% kostendekkende rioolheffing wordt het bedrag gecompenseerd door het verhogen van de afvalwaterheffing. De gemeenteraad kan bij het vaststellen van het tarief bepalen in hoeverre men kostendekkend wil zijn en heeft dus volledige controle over de hoogte van een eventueel tekort als gevolg van massale afkoppeling.

Zolang het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid wordt gehanteerd is er geen sprake van een risico. Als dit uitgangspunt wordt losgelaten wordt dit scenario meegenomen bij de risico-inventarisatie voor de paragraaf weerstandsvermogen.

Financiële consequenties voor de organisatie

De inschatting is dat de extra benodigde capaciteit voor de inning, het contact met inwoners en de verwerking van mutaties neerkomt op 4 uur per week. Deze extra kosten (€ 5.300,-) zijn al opgenomen in de begroting 2019 van Dienst Dommelvallei en leiden nu niet tot een begrotingswijziging in de gemeente Son en Breugel.

Afkoppelcoach

Bewoners en bedrijven moeten goed worden begeleid in het afkoppelen van hemelwater op hun perceel. Om dit mogelijk te maken is extra begeleiding nodig voor het adviseren van bewoners hierin. Voor de duur van 3 jaar verwachten wij een piek aan vragen over het afkoppelen van hemelwater. Uitgaande van circa 400 adviesvragen per jaar hebben wij hier een bedrag van € 24.000,- voor nodig. Hierdoor stijgt het tarief met € 3,19 per huishouden. Deze kosten zijn opgenomen in het gepresenteerde tarief.

Het controleren van de aanmeldingen kost naar schatting € 25,- per adres. Uitgaande van het verwachtte aantal aanmeldingen bedragen de kosten € 10.000,- per jaar. De kosten voor communicatie (€ 5.000,-) rondom de invoering van de gedifferentieerde rioolheffing worden gedekt uit het budget van de afkoppelsubsidie. Deze kosten worden opgevangen binnen de gesloten huishouding van de riolering en zijn verwerkt in de voorgestelde tarieven.

Samengevat leidt bovenstaande tot de volgende begrotingswijziging:

	2019	2020	2021	2022
Inkomsten heffing		108.000	88.550	69.100
Kosten handhaving	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Kosten afkoppelcoach		-24.000	-24.000	-24.000
Saldo	-10.000	74.000	54.550	35.100
Mutatie voorziening	10.000	-74.000	-54.550	-35.100
	0	0	0	0

Evaluatie

Jaarlijks wordt het aantal afkoppelingen gemonitord. Hierover wordt in de jaarrekening gerapporteerd. Aan het einde van de transitieperiode van 10 jaar worden de afkoppelingen geheel geëvalueerd.

Bijlagen

18.5649	Raadsnota belastingdifferentiatie rioolheffing (CIE AZ 10 oktober 2018)
17.14992	Belastingdifferentiatie rioolheffing (CIE AZ 28 februari 2018)
17.7351	Raadsnota Subsidieverordening afkoppelen hemelwater
16.12570	Subsidieverordening afkoppelen hemelwater
17.12001	Raadsnota Klimaatbestendig Son en Breugel 2030
17.12012	Klimaatbestendig Son en Breugel 2030
18.12881	CONCEPT Verordening rioolheffing
-	Communicatiemiddelen (animatiefilm)

Son en Breugel, 7 februari 2019

Burgemeester en wethouders van Son en Breugel,
de secretaris, de burgemeester,

Rien Schalkx

Hans Gaillard